

Název školy: **Základní škola a Mateřská škola Žalany**

Číslo projektu: **CZ. 1.07/1.4.00/21.3210**

Téma sady: **Český jazyk a literatura pro šestý a sedmý ročník**

Název DUM: **VY_32_INOVACE_4C_5_Pověsti_a_pohádky**

Vyučovací předmět: **Český jazyk**

Název vzdělávacího materiálu: **Pověsti a pohádky**

Autor: **Mgr. Barbora Schneiderová**

Datum vytvoření: **3.6.2013**

Anotace: DUM upevňuje a rozšiřuje znalosti žáků o dvou literárních útvarech - pohádce a pověsti. Poukazuje na společné a rozdílné rysy těchto útvarů a seznamuje žáky s autory a sběrateli pohádek a pověstí.

Očekávaný výstup: Žák rozliší pověst a pohádku a dokáže definovat charakteristické znaky jednotlivých literárních útvarů.

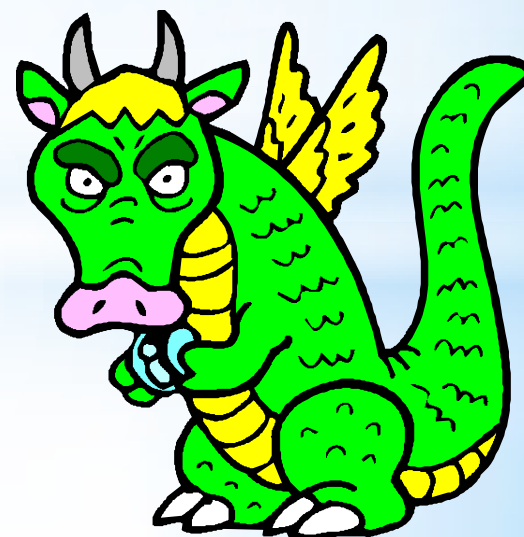
Věková skupina, ročník: ZŠ, 6. ročník

Metodické pokyny: Výklad pojmů, četba.

Pomůcky: sešit, tužka, ukázky učitele.

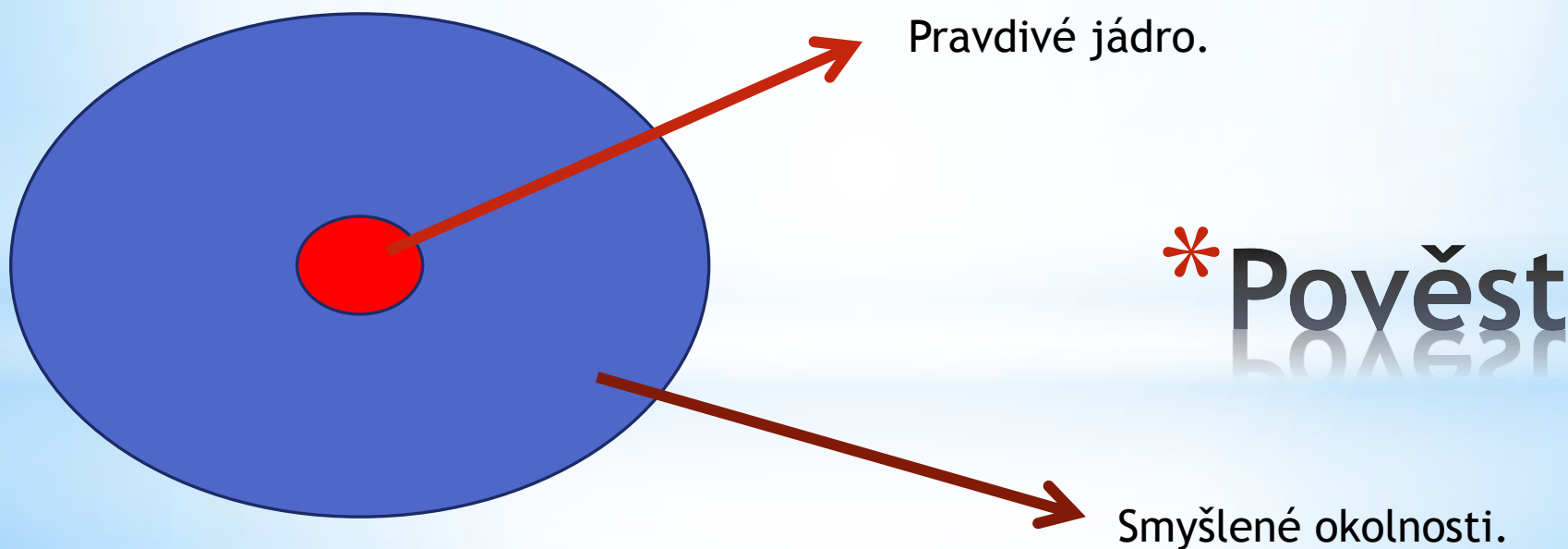
Časový harmonogram: výklad, rozbor, ukázky, hodnocení 40 minut

* Pověsti a pohádky

Mgr. Barbora Schneiderová

- * Epické vypravování, které má pravdivý historický základ a zbytek příběhu je smyšlený.
- * Bývá prozaická i poetická.
- * Základem je lidová slovesnost - šíří se mezi lidmi ústně, a proto ztrácí na věrohodnosti.

- * místní (váží se ke konkrétnímu místu)
- * historické (minulost národa)
- * heraldické (o erbech a znacích)
- * o výjimečných lidech
- * etymologické (vysvětlují místní názvy)
- * démonické (o nadpřirozených bytostech)⁴
- * .....

* Druhy pověstí

Nejznámějšími autory pověstí u nás jsou A. Jirásek, I. Olbracht, E. Petiška, V. Hulpach, ...

- * smyšlené vypravování, ve kterém vítězí dobro nad zlem, objevují se nadpřirozené bytosti, kouzelné předměty a jevy,
- * obvykle psaná prózou,
- * ustálená slovní spojení - bylo nebylo, za devatero horami, za devatero řekami, a zazvonil zvonec....
- * symbolika čísel - 3,7,9
- * zajímavé je, že v pohádkách různých kultur nalezneme shodné rysy, i když se kultury neselekávaly,
- * původně se nejednalo o žánr pro děti.

* Pohádka

Lidová pohádka

- nemá autora, autoři je pouze sbírali a poté upravovali,
- patří k nejstarším a nejrozšířenějším útvarům lidové slovesnosti,
- u českých pohádek zlo nebývá zničeno, ale napraveno.

Sběratelé: B. Němcová,
K.J.Erben, bratři
Grimmové

Autorská pohádka

- vznikla již ve středověku,
- autoři zpracovávají vlastní témata a vytvářejí si jedinečné postavy.

Autoři: H.CH.

Andersen, M.

Macourek, J.Mahen, ...

- * pověst může být částečně pravdivá,
- * v pověsti nebývá hlavní hrdina vždy kladný a zidealizovaný a dobro nevitězí nad zlem,
- * pohádka je čistě fiktivní,
- * pověst mívá výchovný ráz,
- * oba útvary mají dlouhou historii, patří do lidové slovesnosti, objevují se ve folklóru téměř každého národa.

* Srovnání pohádky a pověsti

- * Znáš nějakou pověst o svém okolí? Převyprávěj ji spolužákům. Co je pravda a co ne?
- * Jaká ustálená slovní spojení se objevují v pohádce?
- * Kdy se objevuje v pohádce číslo 3?
- * Jaké znáš české pověsti?
- * Vyprávějte si ve třídě pohádku o Popelce. Sledujte rozdíly v jednotlivých interpretacích (počet sester, závěr, obsah oříšků, způsob rozlousknutí) Srovnejte také s filmem.

* Přemýšlej...

*Zdroje

Není-li uvedeno jinak, autorkou textu je Mgr. Barbora Schneiderová.

Použitý software: MS Windows XP, Microsoft Office Power Point 2010

Galerie MS Office, www.office.microsoft.com